

OVIDIU

PRIMA

Revistă Literară Dobrogeană

APARE LUNAR

Director, **PETRU VULCAN**

Redacția și Administrația: Str. DECEBAL 5

ABONAMENTUL

Un an în țară . . . Lei 6 Un an străinătate. Lei 10
Jum. an. „ . . . Lei 3 Jum. an. „ . . . Lei 5

UN NUMĂR 50 BANI

SUMARUL :

No. 4.

Statul și Literatura de Dinu. — Spre
Tine și Epave (poezii) de I. N. Roman. —
Razele viitorului de Iulian Siniol. — Ci-
reșar (poezie) N. Rădulescu-Niger. — Clipe
din viața unui pribeg de F. David Bacău.
Ochii ei (poezie) de Iulian Siniol. — Din
urmă (nuvelă) de Constantin Cihan. —
In odaia părăsită (poezie) de Marius Gorj.
Istoria Epirului, perioada epirotică de V.
Diamandi — Răsculații de pe „Kneaz Po-
temkin” de Petru Vulcan. — Bibliografii.
Pentru contrați — Înștiințări.

CONSTANȚA

TIP. DIMITRIE NICOLAESCU

1905.

Colaboratorii Revistei „OVIDIU“

Florian I. Becescu, Rădulescu-Niger, Dr. Al. Tălăşescu, Nuşi Tului, G. Murnu, G. Tutoveanu, I. Duşcian, Căpitan Popovici (Răsboeni) Dionisie Stoica, Opran Potârcă, D-na Nuş P. Vulcan, D-na Ecaterina Dimonie, Leontin Iliescu, F. David, Iulian Siniol, M. A. Rennert, Const. Cihan, Const. G. Brădăţeanu, Al. Raulescu, Dem. D. Stoenescu, N. Baţaria, P. Danielescu, Ion Constantinescu, I. Ghiţun, Cruţu Delasălişte, Şt. Tuţeseu, Popescu-Turnu, V. Diamandi, Popescu-Dolj.

Cărţi şi reviste primite la redacţie

Chestia fărâneasă — de D-l Spiru Haret.

Note extrase din „Românul literar“ de Caion.

Apuăături vechi ale noii şcoale istorice: Nicolae Iorga & Comp; trei admirabile răspunsuri conţinând critica vol. V şi VI din Studii şi Documente şi a Istoriei lui Ştefan Cel Mare pentru poporul român de D-l I. Tanoviceanu profesor universitar.

Revista Idealistă No. 6 pe luna Iunie 1905, de sub direcţia D-lui M. G. Holban conţine: Substratul economic al dreptului de D. St. Antim; Indrăgostii poem dramatic de C. Trăescu; Fiica lui Radu cel Frumos de Edgar Th. Aeslan; Londra de Mihăescu Negrin; Metoada activă democratică în sociologie de Drăghicescu; Orbul de D. I. Ciocârlan; Congresul Băncilor Populare de Bulat; Cugetări, Viaţa în ţară şi străinătate de M. G. Halban, Buletin Literar.

Intr'un număr viitor vom consacra un articol special acestei eminente publicaţiuni, cum am mai făcut şi în trecut.

„Şezătoarea“ revistă de folclor No. 11 şi 12 pe Ianuarie şi Februarie 1905.

Lupta pentru viaţă No. 7 şi 8 pe Iulie şi August sub direcţia d-lui N. A. Bogdan conţine admirabile articole asupra trecutului Iaşilor şi amintiri despre teatrul român.

„Sănătatea“ eminenta publicaţiune de medicină populară despre care am vorbit de multe ori în revista noastră, din număr în număr devine tot mai interesantă prin articolele ce conţine şi ilustraţiunile ce le dă.

Ar fi de dorit ca această publicaţiune să fie introdusă pe cale oficială prin toate comunele din ţară abonându-se primăriile.

„Viaţa Nouă“ revistă ce apare în Bucureşti sub conducerea d-lui Ovid Densuşanu e o publicaţiune care era de mult aşteptată de toate spiritele setoase de adevăr şi lumină. Sperăm că nu'i departe timpul când *Viaţa Nouă*, *„Ovidiu“*, *„Arhiva“*, *„Idealista“*, *„Românul Literar“* şi *„Cultura Română“* să formeze o ligă literară puternică în contra sămănătorilor de pălămidă care au umbrat admosfera cu producţiuni anoste şi cu tot felul de lucruri ne curate.

„Arhiva“, Iaşi.

„Junimea Literară“ din Suceava de sub conducerea d-lui Iancu I. Nistor, in No. 7 pe Iulie conţine articole admirabile.

„Lumina“ revista fraţilor noştri de la Pind, conţine un sumar interesant.

„Revista Poporului“ cu biografiile şi portretele d-lui Bădărău şi Christu Neagoescu, etc.

„Cultura Română“.

„Românul Literar“.

„Revista Ideei“.

„Apicultorul“.

La 15 Iulie va reappare revista *„Mihail Eminescu“* la care vor colabora toate elementele noastre distinse.

Pentru confrăţi

Sunt călduros rugaţi toţi confrăţii, cu cari avem schimb de vederi, să bine voiască a dispune să se insereze în organele ce conduc sumarul acestui număr a lui Ovidiu.

OVIDIU

PRIMA REVISTA LITERARA DOBROGEANA

Director fondator: PETRU VULCAN

„STATUL ȘI LITERATURA“

(ASANAREA MORAVURILOR)

Sub acest titlu D-l I. Chendi publică în «Liberalul» un articol fulgerător contra «ciurucurilor și desperațiilor cari se organizează în ligi patriotice și schimbând condeiul în rețevei electoral, bat cu zgomot la porțile tesaurului public».

D-l Chendi ne mai spune :

«Și reprezentanții Statului, în loc de a eși cu foarfecile să mai tae din plete și cu vre-un biciu să mai plesnească în cele fețe fără de obraz, iasă cu mâna plină și aruncă în ceata cerșetoare sume de neînchipuit, sute strânse din sudoarea atâtor mâini muncitoare și cinstite prețul — poate — a sute de vagoane cu porumb destinate țaranilor flămânzi».

«Vai în ce mâini necurate vor fi ajuns și bieții mei gologani, cei «cinci la sută».

Mai departe continuă modernul juvenil :

«Se dau câte-va mii de lei poetului visător ca să-și plimbe fața bleagă sub tei aromiți și să caute inspirații sub cerul albastru al nopților albe».

«Se aruncă alte mii pe «Crucea» putredă a lui Caion etc., etc.»

Cu mâna pe conștiință și pe cruce — nu pe Crucea D-lui Caion,

să analizăm citatele D-lui Chendi în interesul asanării moravurilor.

Facem o primă întrebare : Este el D-l Chendi — cel imaculat, cel cast, inocent și neprihănit de când și-a luat greaua sarcină să officieze în altarul literaturii, în cât să fie demn să asvârle cel dintâi cu piatra în ciurucuri și desperați ?

Dar ortacii lui de admirație mutuală : Iorga-Iosif sunt ei mai presus de cât cei biciuiți de Domnia sa ?

Cum, numai pentru «Crucea putredă» a d-lui Caion a asvârlit Statul mii de lei ?

Dar poemul epic «*Din zile mari*» al lui St. O. Iosif a apărut cu bani din caseta autorului ?

Pentru ce nu vără și pe acest ortac în ceata desperațiilor, când știut este că Statul i-a pus la dispoziție mii de lei pentru o lucrare despre care D-l Ovid Densușeanu prin pana lui autoritară ne spune :

«*Dacă cine-va a așteptat o epopee a lui Ștefan Cel Mare sau cel puțin fragmente epice privitoare la marele voevod a așteptat zadarnic. Nimic epic nu se găsește în cele 180 de pagini etc.*

Auzi D-le Chendi, a așteptat zadarnic lumea și miile Statului român s'au dus.

Prin urmare ai cărui obraji trebuie să pleznească de rușine, ai desperațiilor ori ai voștri care veniți să vărăți politica în literatură.

Nu D-ta și ortacii D-tale au drept

să ceară socoteli de asemenea natură, ci acei cari n'au subț nici odată și subț nici o formă la țâța lăptoasă a budgetului.

Negreșit, și s'a luat, se vede, țâța de la gură și de aceea ai mărăit și și-ai arătat colții.

De ce n'ai țipat acum un an, de ce n'ai semnalat acest rău atunci, să ne arăți că te doare secarea visteriei Statului român pentru țipărirea tuturor fleacurilor. Lacrimile D-tale sunt de crocodil, nu ale unui suflet nobil, cu conștiința senină.

Dacă Statul român încurajază ciurucurile și desperații, după cum o afirmi, atunci buba trebuie căutată în trecut, într'un precedent creat de mai înainte de compania D-voastre, fenomen ce nu se mai întâmplase în regatul român, înainte de a fi avut nenorocirea să se înuibeză în interiorul lui Chenzi, Iosifi-Iorgi.

Statul român ar trebui să-ți ceară socoteală de insulta ce i-o aduci.— Dar până atuncia «*vox populi*» prin noi, pe care nici Statul, nici județul, nici absolut nimenea nu ne-a pus la dispoziție vre odată nici o centimă, îți demascăm intențiunile,

Cunoaștem înțelesul țipătului D-tale disperat, avem darul de a pătrunde psihologia lucrurilor.

Acel ce caută sprijinul Statului să și petreacă marfa literară, n'are talent, e un pseudo artist, lucrarea lui se naște moartă.

Și din acei cari ați stat departe de țâța lăptoasă a budgetului tocmai D-v. nu sunteți.

Imprejurul cărților D-lui Iorga miile Statului au învățit un danț macabru și ce opere a produs Dumnezeu! Să reproducem numai un

pasagiu ca să-i dea nota cuvenită cetitorul :

«*Românii supuși Ungurilor și judecați pe voevodul sas se turburată la venirea străinului, dar nu ca să și apere pe stăpânitoru de până atunci, care fu învins, chemă în zadar ajutoru celui ce-i trimise aci și muri*».

Ați observat cetitori cum scrie D-l Iorga ? Ce claritate de idei, ce profunditate de stil, ce măreț, ce sublim,— în sfârșit un fel de Milton, sau un fel de Boileau al României l'am putea boteza pentru frumusețea stilului său. Și băgați de seamă într'un asemenea stil oribil ne înfățișează figura cea mai strălucită a unuia din cei mai mari viteji români, a lui Ștefan Vodă. Și cu toate aceste Ministerul câte mii n'a asvârlit pe asemenea marfă proastă.

Să reproducem și din St. O. Iosif.

«*Ca un palat pustiu cu gemuri sparte pădurea tace părăsită.*

«*Patru doage își alege, le 'ntocmește, le încliează, fluer cu resunet mândru ast-fel își intruchi-pează*».

Auzita-ți D-v, fluerul la acest poetastru bălțos e intruchipat din două doage. Una și mai oribilă : «*Un berbec cu barba lungă ca un patriarh cu minte...*». Curios ! poate în Ungaria, țara-i natală le vor fi crescând berbecilor barbă... ori e ataxie poetică.

D-l L-t Sofronie Ivanovici v'a consacrat câte o broșură sub titlul «*Maniacii Condeului*» și anume No. 2 privitoare pe ortacul Iosif și No. 3 pe Il. Chendi.

Titlul vi se potrivește de minune, conținutul vă oglindește talentul. D-l Iorga capul școlii de admirație mutuală a centralizat în-

treaga activitate literară a țării românești în ființa a trei reviste și anume: a «Sămănătorului», a «Fătului frumos» și a «Luceafărului».

Dar azi e știut de toată lumea ce se cultivă de școala aceasta și ce țijnește din izvorul ei: *venin, aroganță, insulte*, la adresa instituțiilor și a oamenilor noștri cari ilustrează paginile literaturii, ale istoriei, și ale științei românești.

Noi nu avem nici în clin nici în mănecă cu acești oameni.

Nu le invidiăm nici trista glorie, nici faima.

Trăim departe de luptele intestine, în seninătatea noastră olimpică și faptul că le urmăm pas cu pas faptele, îl socotim ca o datorie a noastră ce ne o facem pentru curățirea moravurilor pe cari nu le vom lăsa să fie viciate de miasmele machiavelice.

În articolele noastre se resfrânge ecoul simțirii și gândirii unei lumi întregi din depărtare, care i-a condamnat deja de mult.

Aceasta e efectul dezastros al acțiunii lor în domeniul literaturii.

Prin urmare, le vom zice: *lucrați înainte pe calea apucată, căci plata voastră va fi egală pe acest pământ plutitor în mizerii, minciuni, și mari păcate.*

Ca încheiere: dacă «ciurueurile și disperății» sug actualmente la țâța bugetului conservator, în schimb «Maniacii condeiului» au subț de au svântat până și măduva vacei bugetare în trecut. Iată morala fabelei, D-le Chendi.

Dinu

SPRE TINE....

*Spre tine, draga mea, spre tine
Mă chiamă-un dor ascuns mereu,
Și fericirea mea întregă
Atârnă de un cuvânt al tău*

*Dar o să'l spui ori nu, iubito,
Și de-o să'l spui să 'nțelegi
Ce mult de el înlânțuită'i
Problema vieții mele 'ntregi?*

*Tot astfel marinarul pleacă
Pe valuri către alte țări:
Ajunge-va ori o să'l soarbă
Vultoarea vecinicii uitări?*

*Tot astfel și eu mă cutremur
De viitorul nepătruns,
Si totuși vecinic către tine
Mă cheamă dorul meu ascuns.*

EPAVE

*Urlă marea furioasă
Și ridică valuri mi,
Peste valuri trec săgeată
Goilanii cenuși;*

*Pe nisipul de sub țărături
Zac aduse de la larg
Rămășițe dintr'o luntre:
Niște scânduri și-un catarg...*

*...Cine-a fost luntrașul oare?
Și-a plecat spre care țel?
Unde zace el acuma?
Cine plânge după el?*

Ion N. Roman.

Razele Viitorului

În vremea din urmă a trecut peste cugetarea omenească un fior rece, un vânt de dezolare: tendințele înalte, puterea năzuințelor mărețe, sunt moarte. S'au pervertit sufletele, s'au dezechilibrat mințile. ființa noastră întregă e într-o decadentă degradatoare, suntem la ultima pagină a mizeriei morale. Un viitor întunecos, groaznic își întinde înaintea noastră zarea lui reagră în care pâlpăie niște lumini nesigure, ce par razele unei înclii mortuare. Nu mai e nimic sfânt nimic nobil; nici iubire, nici prietenie, nici o legătură trainică, sinceră. Plăcerile sunt un exces de corupțiune, de destrăbălare, ori amuzamente de ocazie, cari nu dau spiritului omenesc nimica nou, nimic grandios, nimic folositor. E o învălmășeală de sentimente, de idei, de senzații, ivite fără scop, lucrând la întâmplare ori cu un țel egoist de cel mai desgustător, înfricoșat egoism. Pretutindeni degradare, degradare.

Credința în bine, în adevăr, în puritate a murit. Coprinsă în vârtejul dezastrelor morale ce o învălne de toate părțile, zguduită și îmbrâncită ca un criminal, ca o nenorocire, luate în cuțitele celei mai sălbatice batjocuri, ea n-a mai putut rezista, s'a luptat într-o agonie crâncenă și și-a dat sufletul.

Cugetarea omenească, cugetarea aceea mândră care a răscolit colbul vremilor, care a pătruns în adâncimile pământului și ale văzduhului, care cu prețul ori căror jertfe și-a ridicat un altar de lumini scâlpărătoare unde să officieze serviciul divin al triumfurilor spiritului, al înobilării caracterelor, cugetarea aceea ne-obosită, înaripată plină de flăcări și de măreție, a tresărit năpraznic și privește înfiorată la ruinele ce zi cu zi se aștern, se nârne tot mai mult în jurul ei. Cum? Nu-i adevărat că omul se alcătuiește din două ființe morale: una perversă și una ideală și dacă e așa toate silințele de-a ucide pe cea d'întăiu n'au putut da roade nici cât un sămbure de mac? Sălbaticul de odinioară și-a schimbat oare numai îmbrăcămintea n'a făcut de cât să-și rafineze gusturile, pornirile animalice? La ce bun atâta trudă, atâta sânge și lacrimi, dacă stârșitul trebuia să fie triumful răului, victoria brutei, isbânda sarcazinului idiot și bolnav?

„Apleacă-ți truntea 'n mâini și plângi,
Nebun înamorat de-o stea!“

* * *

Dar să privim lucrurile rece, fără umbră de disperare. Noi am pornit spre o culme și cu cât ne urcam mai sus cu atât greutățile mersului erau mai mari, mai stăruitoare, adesea am înțeles că nici o-dată nu vom putea ajunge limanul spre care tindem. De multă amărăciune de nenumăratele sfășieri sufletești, ni s'a imbolnăvit și corpul și spiritul. Indignarea, durerea, imposibilul, necunoscutul enorm din fața noastră, ne-au încordat peste măsură sensibilitatea, au renăscut și au dezvoltat în noi toate instinctele sălbatice ereditare, ne-au făcut niște monștrii. Dar a'uns-a cine-va culmea spre care pornise? Și dacă suntem într'un dezichilibru complet înseamnă că n'o vom ajunge nici o-dată? Mai întâiu de toate, e vădit că noi n'am știut cu siguranță către ce tindem și n'am chibzuit cu migăleală mijloacele de luptă, de ajungere. Dacă din întâmplare, une-ori am avut un scop bine determinat ori ne-a lipsit energia necesară pentru a merge până la capăt, ori am clădit trepte de urcare pe un postament ruinat, nestabil, ne-am avântat spre centru fără a distruge baza, care aparținea unor scopuri anterioare șovărluice, deci împunea una nouă în raport strâns cu noul țel bine determinat. Noi eșeam din întineric și ochii noștrii pe jumătate păerjențiți nu nimereau drumul cel drept, prin urmare umblau la voia întâmplării.

Iar ceea ce în mare a fost nesigur și întâmplător în mic, în excepție lucrurile au avut altă înfățișare. N'ar fi minți cari să se îngrozească de dezastrul moral modern, dacă *toate* ar fi pierdute, molipsite de dânsul. Vr'o câți-va și-au zis de la început: viața e muncă și noblețe; să muncim și să fim nobili. Pentru a fi nobili munca noastră trebuie să coprindă acea parte de țărâm, unde nu poate incolți de cât sămânța frumosului și adevărului, unde nu poate arde de cât lumina altruismului.

Avem experiența noastră avem și experiența celor-l'alți e de ajuns ca să ne statornicim un principiu de conduită, de acțiune. Când invidioșii și rătăciții vor veni să ne lovească, să încerce să ne zdrobească energia, noi îi vom orbi cu flăcările muncii noastre rodnice și curate, ori dacă vom fi nimicțiți gândurile noastre, sămânța aruncată de noi, vor găsi un loc unde să dea

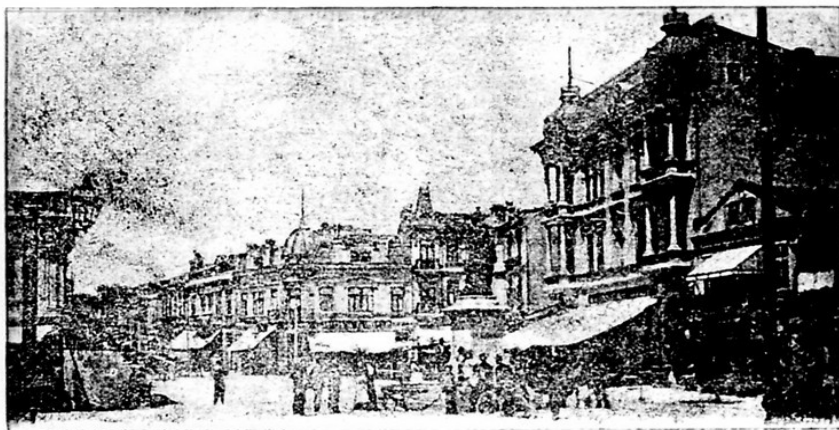
germeni. Din patimi mărunte și triviale noi să facem pasiuni înălțătoare și pentru a ajunge a i să le analizăm, să le descompunem ca fiecare să vadă cât sunt de neînsemnate, de josnice.

Totul e artificial, e imitație: să ne trundim ca noi să fim centrul de atracțiune, de modelare. Și acești câți-va, după ce și-au stabilit un țel bine hotărât, după ce au studiat mijloacele de transport, e călătorie, au pornit la drum și nu s'au mai abătut după el. Cu pași înceți, căci drumul era greu pretutindeni, ei au înaintat senini și pe că d cei-l'alți țipau, se zvărcoleau, se lăsau la pământ să mouri de desnădejde, ei înaintau mereu și au ajuns unde suntem. E culmea? Nu! Sunt atâtea lacrimi pe

setea unui traiu pașnic, cu ochii întunecați și aproape orbi, nu vor implora milă, un strop de compătimire, de alinare?

Câți, cu pumnii strânși, cu mădularele sfărâmate nu vor răeni și nu vor blestema cerul și pământul? Câte suflete pierdute, întinate, nenorocite! Dar în anarhia aceasta cruntă lumina pleiadei de înțelepți vor scăpăra în bezna întricoșată vor întinde tot mai departe razele lor sfinte și încet, pe nesimțite, ne vom apropia de culme. Moară lumea modernă, dacă ea nu ne poate da de cât disperări și destrăbălări; moartea ei va fi un bine și însăși ea pricepe aceasta, căci singură își grăbește pe cât poate sfârșitul.

Cu prețul ori căror sacrificii, cu conștiința clară că răutatea ne va sfâșia sufletul,

Piața Independenței din Constanța

care nu le știm încă, mîntea iscoditoare lîmpede, îndrăzneată, a celor aleși zărește încă atâtea taine, atâtea ipoteze, atâtea probleme că par a promite o dezlegare sigură, că e mai mult de cât probabil că drumul până la culme se întinde încă departe. Că o lume întreagă geme în descurajare, se zbate în accese de isterie, nu trebuie să ne mirăm, când știu cum merge ea, cum vede și cum respiră. Ea va otrăvi poate tot ce e sfânt, măreț în om; ea va nimici poate ori-ce rădăcină de bine, de încredere, de iubire curată, dar tot răul o va ucide numai pe dînsa. Câți vor plînge într'o turbare de groază, de indoială, de suferinți nebune? Câți cu gura arsă de

că în pâinea noastră se vor amesteca lacrimi și în bucuriile noastre otravă, să năzuim a ne învălui în lumina științei și artelor, a nobleței și sublimului. Că odată culmea atinsă, vom avea de scoborât, nu trebuie să ne îngrijească; să nu simplificăm imaginiile; noi vom ajunge un punct înalt, dar noi nu putem ști, dacă vom urca vreodată cea din urmă treaptă de dezvoltare și unde se mărginește ea.

Iulian Siniol.

CIREȘAR

*Cireșar, — cireșe coapte,
Zile lungi și scurtă noapte, —
Unde fii, pentru copii,
Zău, atâtea bucurii?*

*Le curg ochii după tine
Cam știi să anini de bine
Cerceluși, din loc în loc,
Ba de aur, ba de foc...*

*Par că's lacrimi să s'ascunză
După fiecare frunză...
Dar băeții le zăresc
Și din ochi le potopesc.*

*Scutură-te creangă naltă,
Toate cadă la o laltă,
Că de nu t'ei scutura
Pân'la tine s'or urca..*

*Uite, palmele își udă,
Și să strigă să s'audă.
Și să strigă să se vadă
Din livadă, în livadă.*

*Pe tulpină să agață
Și să sue, plini de viață,
Plini de poftă, veselie,
De'ți e poftă, zău, și fie..*

*Și, te-aține, Cireșare,
Ce-i la pofta lor cea mare
Nu mai știi cum să alcagă
Cea mai mândră s'o culeagă ..*

*Gura-i moară, ea'i stăpânul;
Pentru gură umplu sâmul...
Buze roșii, sâhuri pline
Vin cu darul de la tine...*

*Iar Marin, mai răsărit,
De la oaste-acu veni,
Cireșare, măi bădel,
Cic'ar fi copil, și el...*

*Cu ochii galeș stă țintș
Nu la crângi, nu la stufiș,
La răscrucea unui sân
Cată puiul de român*

*Că acolo cic'ar fi,
Cic'ar fi și le-ar pândi
Cireși mândre de cules,
Toema'n pârgă nu pe ales.*

*Și, te-aține, Cireșar,
Când e dragoste în dar:
Doi cu doi, dulce'nțeșii,
Mor de dragul de cireși.*

N. Pădulescu-Niger.

CLIFE din VIAȚA UNUI PRIBEAG

— FOI RASLEȚE —

16 Iunie 190... Am întârziat cam mult prin Bârlad — ia prietenii, bată'i norocul! De la nouă până la zece nu-i de cât o oră și de la zece până la unsprezece, iar nu-i mai mult. O vorbă aduce două și două aduce mai multe; așa că, când am plecat, nu mai era de cât vre-o oră până la miezul nopții. Am luat-o încet pe străzile aproape goale, am lăsat în urmă școala normală, spitalul «Beldiman», grădina publică — cea mai mare și mai frumoasă grădină publică din țară — trecând, în pasul calului, pe romantica și lungă alee ce începe de cum eși pe partea dinspre răsărit a orașului, am trecut peste șinele drumului de fer, am cotit la stânga și dând bici calului, am pornit în trap pe șoseaua largă și dreaptă ca în palmă.

Nici o boare de vânt. Greeri țărăiau pe întrecute în iarba de pe marginea drumului, încolo pace adâncă. Lună plină pe cer și în văzduh fum de argint.

Peste un sfert de oră trec prin *Zorlenii* adânciți în somn. Numai gara e luminată și acoperișul de tablă albă de la «Orfelinatul Principele Ferdinand», scânteiază în bătaia razelor de lună.

Cățiva câini de la o stână din marginea satului, se reped pe urma trăsuriceii, îi dau ocol de câteva ori, latră a des-nădejde și apoi se întorc, mărâind la stână.

De acum, până la gara *Banca*, nici o turburare. Drumul e mărginit spre dreapta de dealuri, iar spre stânga, dincolo de șine, se întind ogoare largi și încărcate cu rod.

În urma trăsुरiceii se înalță nori de praf. Găte un zgomot nedeslușit și tainic, răsare și piere în depărtările plumburii. Când și când, un călător singuratec, cu traista în băț, cu căciula pe ceafă, trece, ținând marginea drumului, cu pași mari și așezați.

Când luna era drept la mijlocul cerului, am ajuns la gara Banca. Gara aceasta, micuță și drăguț clădită, inecată într-o mare de verdeață, pare mai mult o vilă drăgălașă de cât o stație de drum de fer. Satul Banca e departe peste un deal; dar aci la gară s'a înșirat un rând de prăvălii mândre și mari ca la oraș, o cărciumă, un restaurant frumos, o căsăpie, o brutărie și o moară care ia vamă una din paisprezece. Se zice că proprietarul: *conu Lazăr*, are de gând să facă cu timpul aci un orașel în toată regula.

La capătul șirului de prăvălii, șeful gărei — un pui de lele fără pereche — telegrafistul și un moșier din apropiere, benchetuiesc vesel la o masă în fața cărciumei.

Las mai liber frâul calului, pentru a trece degrabă pe dinaintea lor; dar șeful m'a cunoscut. Din două sărituri e în fața calului, pe care l'oprește în loc.

— Apoi ce ai crezut, nene — îmi zice — că vei trece pe dinaintea noastră, fără măcar a ne plăti vamă? Ia poftim frumușel până la masa noastră și acolo ne răfuim noi.

Degeaba toate argumentările mele.

— Nu'l lăsa — strigă telegrafistul de la masă — ce ne tot cântă că e târziu? Parcă noi l-am făcut să rămână atât de târziu la Bârlad pe la fete?

Nu mai am încotro și mă cobor din trăsura. Indată cărciumarul a mai adus un scaun și un pahar și vinul a început să 'și facă datoria. Sunete de pahare, râs vesel, vorbă zgomotoasă, toasturi glumețe și frânturi de cântece.

Abea într'un târziu putui să scap din mijlocul acestor tineri de viață, întovărășit de un puternic și prelung strigăt de ura.

La cinci minute depărtare, e dealul numit *Chioara*, fiindcă în vremuri de demult fusese la poalele acestui deal o cărciumă, a cărei stăpână era Chioară.

De aci înainte, deal în sus și deal în jos. De ambele părți ale drumului, lanuri de păpușoi piperniciți, rari și dogoriți

de arșița teribilă a soarelui, lipsiți de pic de ploae răcoritoare și dădătoare de viață.

Când am ajuns la pădure, luna înclinase puțin spre apus și o umbră deasă cădea din copacii dinspre stâna, acoperind jumătate din drumul larg, și neted ce tae pădurea.

Parcă am intrat în vre-o împărăție fermecată din basme, atât era de sfântă, tainică și dulce pacea în care odihnea pădurea. Freamăt ușor și misterios, un sunet vag de clopot de unde-va de departe și frânturi dintr'o doimă tristă din caval adusă cine știe de unde pe aripele zefirului, se contopiau într'o armonie intimă și duioasă și mi se vărsau ca un balzam răcoritor până adânc, în fundul sufletului, îngropând sub ele durerile și grija, copleșindu-mă de o binefăcătoare uitare de sine.

Lăsai calul să meargă la pas, pentru ca să nu'mi pară prea scurt drumul prin pădure... Și cu cât mă afundam mai mult în ea, cu atât și vraja ei mă cuprindea mai mult, mă învăluia, mă strângea ca o rețea din fire subțiri și fine de tort ideal...

Miam adus aminte de subljmele vergusuri ale lui Vlahuță:

„Cât m'adâncește'n visuri lăuntru'l tău
[feerie
„Și cât îmi pari de sfântă!... Tu mă ui-
[mești pădure
„Când pe sub bolți tăcute și pline de n-
[tunerie
„Las pașii să mă poarte și gândul să
[mă fure
„Cât m'adâncește'n visuri lăuntru'l tău
[feerie!...“

De odată; din umbra întunecată și plină de taină, se înalță un cîrîpît sonor, dulce și-clar ca șopotitul unui pârâu cu unde de cristal.

Era regina aceluia colț fermecat și perdut de lume, era *privighetoarea*.

Se stînsese ultimul sunet al doinei și clopotul amuțise în depărtari, singur numai freamătul blând de frunze acompania măiastrul cântec al privighetoarei.

Nu'mi dam seamă dacă eram treaz, sau visând; doar când pădurea rămase departe în urma mea, îmi venii în fire, deșteptat de lătratul unor câini de la o

colibă de grădinari pe lângă care toc-mai treceam.

Îmboldii calul la mers și peste un sfert de oră coboram în *Tămășenii* cari dormiau în umbra neagră a pomilor deși si rămuroși.

19 Iunie. — Je veux t'écrire, te dire tant des choses; je suis folle aujourd'hui, je ne sais pas ce que j'ai...
(O amică — cea mai sinceră)

E vânt afară — un vânt puternic, care ridică în vârtejuri nebune praful de pe uliți și frământă crengile celor doi salcâmi bătrâni, ce 'mi aștern umbră în fața casei. Trunchiurile, bătrâne, hrânite de vlaga unor de mult apuse timpuri de belșug, țin piept, fără a se clinti măcar; dar crengile și fruuzele se pleacă și înainte și înapoi și în lături, și se ridică și iar se pleacă și iar se ridică, și plâng și gem și vântului nu-i pasă.

Mi-am închis fereastra, pentru ca eraiului poznaș să nu'i deie cumva prin gând să'mi strice geamurile — și acum stau de mă uit afară în uliță, pe care rar trece câte un om, un car, sau câțiva copii aprinși la față și veseli.

Nu'mi lipsește nimic, nu mă doare nimic; dar mi-e inima pustie, goală, parcă mi-a murit ceva acolo înăuntru, adânc, adânc, în fund de tot... Simt aceeași senzație ca și când în mijlocul cântăreii unei bucăți armonioase și favorite, mi-ar plesni brusc o coardă de la vioară.

Îmi aduc aminte că aseară am adormit târziu și îndurerat.

Nu știu de ce, dar par'că niciodată n'am simțit, mai dureros ca aseară înțelesul cuvântului *stăin, pribeag*.

De cum a prins a se lăsa amurgul, mi s'a coborât în inimă acelaș pustiu, acelaș gol, ca și azi. Am deschis o carte, dar n'am putut ceti și m'am pornit pe gânduri, fără a gândi nimic... și târziu când lampa îmi împânzea în aur odaia, cereai să cânt din vioară câteva din bucățile-mi favorite; însă nici degetele ce apăsau pe coarde, nici mâna ce trăgea arcușul, nici inima — tainicul dirijor — nici urechile ce'l transmit îndeplinirea ordinelor sale, nu erau în armonie. Alceva făceau degetele, alceva făcea mâna, alceva dorea inima, alceva auziau urechile... Și am pus vioara în cutie și am strâns notele.

Perdelele de la ferestre erau lăsate; dar ferestrele deschise.

Și acei cari au trecut pe uliță și s'au oprit ca să asculte cântecele, ce ș-or fi zis?

— Păcat că mai necăjește și ăsta biata vioară, când nici nu știe, nici nu simte! M'am așezat pe un scaun, din față.

Pe cer: stele și o bucată de lună.

Pe la ferestrele caselor licăreau lumini slabe.

Numai eu eram treaz și câțiva tineri, cari în fața unei case de peste drum, vorbiau și râdeau zgomotos.

Am cunoscut după voci că erau și băeți și fete. Și ce pornite din inimă erau râsetele lor! Și vorba lor dovedea adâncă mulțumire sufletească și lipsă de griji.

Ceeace am simțit, nu fu invidie, nu; dar întristare și durere fără margini. Nu sunt nici eu mai bătrân de cât ei; am și eu o inimă care simte și dorește; ochi ce deosebesc frumosul de urât; gust, ce cunoaște diferența dintre plăcut și neplăcut; un creier ce dă naștere, câteodată, unei idei mai nalte. Unui gând frumos — cu toate astea, eu sunt așa de năcăjit, de năpădit degriji, așa de departe încă de idealul ce urmăresc, atât de departat de ai mei, atât de pribeag, atât de strein, strein!...

Mi-au venit lacrimi în ochi... și am stat târziu de am tras cu urechea la vorba lor zgomotoasă, la râsul lor vesel!...

Când m'am culcat, miezul nopței trecuse de mult... ș'am adormit cu ochii în lacrimi, cu gândul dus departe, la ai mei, pe cari nu i-am mai văzut de atâta timp, de atâta timp!...

F. David-Bacău

OCHII EI

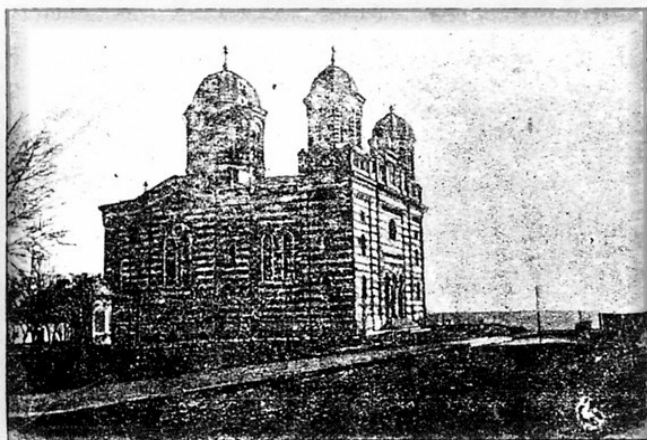
*Voi ați cântat adesea, o poezi,
Adâncul unor ochi fulgerători,
Ce în fluidul lor purtau săgeți
Și'n piept vi-le svârleau—otrăvitori.*

*Voi ați cântat al lor etern azur
Ori a lor noapte veșnică de nori,
Afi smuls de pe imagini vâlul sur
Ca'n vers să le oglindii triumfători.*

*Dar dac'ați fi văzut voi ochii ei
Duios de adânci, de negri, visători,
Inmărmuriți, ca'n fața unor zei,
Ca'n fața unor mândre aurori,*

*Ați fi rămas și al versului talaz
L-ați fi respins mîhniți tremurători,
Căci nu-s imagine cu atât extaz
Să cânte ochii ei scînteetori.*

Iulian Siniol.

Catedrala din Constanța

DIN URMĂ

NUVELA

Așa-i : cum ne iubeam, cum ne jucam, râdeam, ne certam, plîngeam, ne sărutam, ne băteam chiar — adu-ți aminte!

Amândoi pe acea vreme, una-două, sprinteni, sglobii ca flutureii și gălăgioși ca puii cei de rîndunele prin cuiburi, cu buzele întinse înadins pentru sărutat, alergam la mamele care nu mai puteau de bucurie, privindu-ne cu o admirație sorbitoare, cum făceam la obrăznăcii de tot soiul, nevinovați, neștiutori încă de nici un rău, îngeri cu aripi în o lume prea banală.

Poate de aceasta păreau așa de fericite!...

Când ele ne chemau atunci deveneam îndărătnici; când vroiau să aibă un moment liniștit pentru a 'și vorbi de prietenia lor, atunci găsiam privilegiul nimerit a le drăgosti, jucându-ne cu vîrfurile nasurilor pe care le alintam cu palma încetinel, în cât gădilătura ușoară produsă ne transmitea senzații satisfăcătoare că le puteam arăta toată iubirea după cum o înțelegeam noi pe atunci!

Cât de fericite erau aceste mame!

Două prietene — o fată și un băiat :

Când ele stăteau la umbra pomilor poate își repovesteau din *«Paul și Vir-*

ginia» ; le înduioșau acele scene cu convorbiri duioase, măsurând cam aceleași fel de năzuinți ; poate până acolo își îndreptau entuziasmul de unde se reîntorcea cu câte o lacrimă în ochi — *Finis-vitae!*

Căci în privirea și gesturile de pe figura uneia se întrezărea noliniștea cea mai mare ; o taină ascunsă, sufletească.

Din sufletul ei, secundă cu secundă, măsură inchipuită, se măcina blocul de dureri interne sufletești, iar fărâmiturile cădeau în largul regretului unde în atingere cu visurile fericite făceau să fie plînsă această viață, această despărțire pentru tot-d a-una

O durere cu iz de țărână din zi în zi o schimbă în mai tristă, abătută, să sufere după fie-care clipită dispărută, repetată pururi, ei însă i se părea că

nu mai revine, i se părea că de la insectele mici cari formau o lume la picioarele ei, până la paserile cerului toate o compătimeau.

Singură uneori se îmbărbăta cu reflecții mai adânci, pline de adevăr: așa urma să fie, legi neclintite ale cerului. Acestea judecări însă nu rămăneau mult timp în crier de cât numai în anumite momente de alinare cu sine însuși, c'apoi firea... limbagiul firei să o facă să i se mărească dorința de a trăi, de ași vedea copila mare! Acest mare pentru dânsa era infinit, era o concepție de ideal pe care și-o închegase așa de frumos, de distins și pe care numai iubirea unei mame poate să o cuprindă, fără s'o poată rosti vre-odată! Putea cine-va astupa surpătura ivită? cărarea pustii de amărăciuni? Putea cine-va astâmpăra tâșnirile violente din largul inimei, care ca dintr'un vulcan căutuu să isbuenească?

Nimeni altul nu putea să stingă aceasta lavă de cât pământul!

Pământul o înspăimânta, o făcea să i fie frică de adâncimea gropii de unde nu mai putea auzi glasul iubit al copilei...

Refrenul tusei seci, convulsive îi cânta în urechi jalea pe care o simțese toți acei cari se duc... Și drept răgaz la toate acestea dureri, cu ochii te urmărea pretutindeni, sorbitoare, iar tu când din jocuți întindeai mânele albe spre dânsa, atunci ea cu cea mai pătimășă pornire, te strângea dumnezeeste în brațe; se uita lung și mult, neîncrezătoare în văpaia ochilor... Ca o afirmare la toate întrebările puse prin sugestie, pe care nu le puteai înțelege, rămânea o clipă în extaz... apoi te săruta pe părul moale căzut în valuri pe frunte, te săruta pe obrăjorii fragezi ce rămăneau cu petii vișinii în urmă, te săruta pe buzele-ți dulci cari rosteau: „...și eu te iubese mamă!”

Rena astăzi, de ce astăzi după lungă strecurare de vreme mai plângi?!

Amintirea...

Amintirea răscolește dorurile, aprinde luminele stinse. Ea reimpătează mintea cu micile sau mari evenimente, senine sau pline de teribile încercări prin câte e sorocit omului să treacă prin viață.

O cred, o simțese.

Amintirea cristalizează faptele, cărbu-

nelui dă scipirea de diamant, îmbracă ori-ce clipă trecută cu acea haină scumpă, așa zisă, a părerei de rău.

Pentru aceasta rămâne să plângi chiar cu lacrimi!

Nu cumva tulburi și mai din fund aducerile aminte cari ar trebui să rămâie pururi în razele părerilor de reu, fără a fi stropite cu ploaia lacrimelor...

Ce-i dreptul lacrimile ameliorează, mai răcoresc seceta dorului, însă, în acelaș timp dau loc la alte ramificațiuni de izvoare.

Rena spune, de ce nu vrei să te împaci cu ideea că odată c'un răsărit există și un apus? Priveliștea de roze care se sting e transportătoare... Și acei cari apun din drumul vieții sunt cei mai fericiți; scapă de sbuciumul intelectual și material, scapă de războiul social unde știința trimete incontinuu săgeți înveninate viciului și ignoranței, ca ofensiva luată de partea întâiu să fie lovită pururi de fatalul care o predomină; unde cugetul și voința se încearcă să tâlmăcească inscripțiile din Univers, deslegând cheia-Firei. Nu vor oamenii să se convingă că viața e un «vis», menirea pe pământ nu-i arta pe care și-o croiază sarbedele ambiției, trecerea prin ea e efemeră și numai dincolo în Nirvană este singurul lăcaș cu liniște și pace.

De la zămislirea lumii sunt dureri și încetarea lor o are moartea.

Pentru că geniul morții e bine-făcător, desrobitor de patimi, de neîmpăcările sufletești ale omului atom ce ajunge până acolo a scormoni *Neanțul*!

De aceia Rena fii mai pregătită la orice nemulțumiri din partea soartei, căci valurile ei de încep să se tulbure sunt înfricoșitoare... Uite-te în sus, spre cor, de unde luminează speranța.

C'o zi înainte sau pe urmă de se coboară cine-va în mormânt, nu-i tot aceia?

Eartă-mă Rena, c'am ajuns aici — așa i de lesne a judeca teoreticește. De aceia dacă în momentele aceste, *ca mai adesea*, te afli retrasă în încăperea sărăcăcioasă a odăiei tale — zimbește ironic! și reia-ți din nou firul gândurilor tale.

Eu te voi venera ca pe o sfântă, căci sfântă ești în cuprinsul târziu al nopții când cel mai neînsemnat sgomot în aer dă o noțiune adâncă sistemului nervos

O siluetă mișcătoare, fantastică, se mic-

șorează și se mărește pe perete, în do-su'ți. Pare a fi o umbră din concepția lui Schakespeare în efectul acesta de lumină slabă pe care o răspândește, ca o stea, flacăra galbenă și tremurândă a unei lumânări.

Inșă'ți pari o statuă antică, cioplită de un neîntrecut maestru în astă tăcere mormântală ce-o însoțește numai sfărăitul feștili de ceară

Ochi'ți mari și negri privesc culegători de senzații, înainte; degetele la tâmple razim potopul de gânduri. Seninătatea rafaenică ți se tulbură. Intinzi brațele în sus, în semn de pietate și din cui cobori portretul ce tremură în mâni. — Ca pe o oglindă îl așezi în față, te uiți la el mult și lung, neîncrezătoare... fără să rostești o vorbă măcar, căci mușchii feței și ei tremură... Numai cu ideia răscolștii cairul copilăriei; din el răsare o scenă frumoasă, o altă mai frumoasă, pline de farmee, te înduioșează privirea ochilor de *boille* aștepți să'ți vorbească imagina portretului, uiți că el e iconă cu chipul din culori... și dornică, într'un exces de pătimașă iubire ce n'o mai poți înlătura, săruți pânza colorată, lacrimile și ele întovărășese sărutul, oftările se perind andante, buzele rostesc: «*da... și acum te iubese mamă!*»

Din mâini, la o parte lași portretul; obosită pui capul pe mâini, îți ascunzi obrazul.

Fluturii mici se joacă în jurul parei de la lumânare, orbiți de lumină își găsesse singuri moartea.

În agonie flacăra fâlăie rar, mai rar, isbucnește o-dată dureros, apoi câte-va fâlăiri dese și slabe, cea din urmă — se stinge.

Înlăuntru întunerice p'arcă nu ar fi nimeni, p'arcă nu s'ar mai auzi suspine!

Rena, cetind coprinsul acestor rânduri în loc să'ți răcorești fruntea ca după un balsam adormitor mai rău îți va înfănta-o.

Satisfăcută momentan, îți va licări fel de fel de reminiscențe triste, dar scumpe, vei desveli din nou trecutul și vei alerga cu gândul pe cea mai frumoasă câmpie a vieții: *copilăria*.

De pe demeniul ei vei culege cele mai frumoase amintiri, neînțelese atunci, dar acum pline de simțire.

Vei da peste mine copilul cu plete, neastâmpărat, care alergam cu pălăria în mâini după tluturi, cu ochii expansivi, cu chipul blond, părăndu-ți rău că împrejurările au făcut de m'ai uitat... mă vei chema la tine, mă vei alinta mă vei asculta cu drag neîntrerupt ore întregi să povestesc de la despărțire și fără să vrei, sau să'ți dai seamă, nu vei simpatiza, mă vei iubi poate.

Nu, nu, nimic să nu te miște, să nu m'ascuți prea mult, să nu te potrivești vorbelor mele, căci numai sunt cine am fost, nu te ducă iluzia prea departe. Căci în loc a mă face fericit prin apropierea mea de tine, mă vei înlătura, vei face să te consider croită din mulțime. Eu vreau să te văd sus, să nu mă pot atinge de suflarea ta, să tremur la gândul iubirei, dorind veșnic o sărutare fără a o poseda, să cred că mă alinți noaptea și te joci cu păr'u'mi, 'mi spui cuvinte de dragoste — *voi visa...* în a visa constă fericirea.

De acia de pe tronul înălțimei, ca o regină, să 'mi faci un semn mareț și voi fi gata, selavul la picioare. Sfios voi tremura când îndrăzni-voi a ridica pleoapele spre privirea Reginei Rena. Din visurile cele mai tămăioase voi aduce în cupe, să te ametească și tolănită în divanul scump de fildes cu blăni de fiare să visezi că mă săruți. Cuprinsă de ambițiuni să strigi: A!... să smulgi din broderia pernei, să alungi cu mâinele nervoase de pe pleoape visul urât, să poruncești cu moarte să se pedepsească selavul și când ți-l va aduce în față să nu poți pronunța sentința.

Eu în schimb îți voi rădica osanale și de aci de jos voi cânta cu un serman beduin.

În goana mea voi culege flori cu îngrijire de prin seri unde nici soarele nu a sărutat toată roua de pe trandafiri, le voi așterne covor la picioare, ca să le atingi cu trena mantei tale, și vântul să le spulbere...

Și luna pe cer va fi ca o secure, c'un colț intrat într'un nor, iar adierea nopței să te imbecite cu mirosul de portocali. De pe terasă vei privi în largul mării, iar eu pe treptele de marmoră să'mi încordez lyra să-ți cânt un imn duios ca valul mării, sau șucerul merlei, duios ca murmurul de părae sau cântecul privi-

ghetoarei... Din grațiile tale să'mi pletesc
aurora iubirei mele, din surășul reginei
să dau farmec poemilor iubirei ...

Emanoil după ce găti de citit toată
inspirația lui, ca și cum își făcuse o da-
torie, tipări frumos în patru fâșiile de
hârtie, cu scrisul mărunț și chinuit al
frazelor cum eșeau din concepția lui —
le puse într'un plic comercial, și scrisse
adresa revistei «Steaua» la care colabora.

Stomacul începu să-i cânte — îi era
foame.

Se sculă de pe scaun, amărât, desgus-
tat de aranjamentul camerei care-l strân-
gea de gât, și-și îndreptă pașii către un
dulap-colțar, unde deschise ușile în două
părți și căută ceva de mâncare, găsi o
coajă de pâine c'un pahar mic cu lapte.
Masă pe care n'o putea lua la șeasă
seară, ca să poată avea noaptea mai
târziu, la culcare.

Cum mestica în silă, rămasă cu ochii,
după cum îi era obiceiul, să privească în
gol, asupra mesei de scris unde jurnalele
și cărțile stăteau aruncate în neregulă.

Printre altele o pânză mică, fără ca-
dru, reprezenta un tip de fată în Rem-
brandt, și trebuia ca multe amintiri
frumoase să conție această combinație
de colori, de oare ce aproape trecuse o
oră și încă nu-'și mai deslipise de pe ea
privirea. Era lucrată cu câți-va ani în
urmă, pe băncile clasei a șeșase liceale,
când poseda cu toată sărăcia atâta răb-
dare să lucreze chipuri după natură din
imaginație.

Prea multă gingășie se vedea în as-
vârliturile penelului, căci părul negru
era prea natural și cădea în voie pe
spate, pe umăr, pe gâtul acestui profil,
în cap prinsă o floare — o cresantemă.

Din fondul prea închis răsărea ca și
luna conturul feței palid, alb, gingaș,
genele lăsate în jos, în colțul gurei un
surâs indiferent și trist. Cum o admira
intr'una, căzu cu capul în mâini!...

Constant Cihan.

(Fotoșani, Iunie 1905).

In odaia părăsită...

*Tuinic liniștea s'asterne și a-l singurătăței cânt,
Molcom și deșert se lasă între cer și între pământ..
In odaia părăsită, bate luna prin fereastră,
Floarea veștedă i aceiași, nimeni n'o schimbă din glastră!
A pustiu se uită lumea pe unde nu'i acoperiș..
Prinsă'n vrăje ca să rupă praful din păienjenizi..
Lângă glastră, la fereastră, azi îi numai păpușica ,
Ce adânc și cât de dulce se mai uită mititica!*

*Ușa camerii de atuncia veșnic nu s'a mai deschis
C'a pustiu vrăjește—un greer pacea unui loc închis!
Dulce'i pacea nopți clare; iar pustiu casei tale,
Azi oprește trecătorul și i aprinde'n suflet jale..
In adâncul casei tale, bate luna bate trist,
Pe portretul unei moarte și-al sublimului sfânt Crist!
—Iur în jurul astor toate ce singurătate poartă,
Se strecoară o umbră rece, umbra ta, o scumpă moartă!*

Marius.—Gorjiu.

ISTORIA EPIRULUI

Perioada Epirotică

(Urmare)

Istoria obscură a Epirului ne povestește că după distrugerea Troiei, Pyrus fiul lui Neoptolem și acesta al lui Achilea și Deidame regele din Skiru traversă Thesalia și veni să se stabilească în Epir în orașul Efiran din provincia Thesprotia. Chiar Strabon povestește acestuia în timp ce alți zic că Pyrus și Neoptolem fiii lui Achelaus. Eată cum se exprimă Strabon¹): „Unul din popoarele Epirotice, poporul Molos, avu de asemenea „regi de origină streină, regii Thesalieni „ca Pyrus fiul lui Neoptolem și urmașii „lui, dar fu singurul; toate cele-lalte popoare n'aveau de cât regi naționali“ „în timp ce Plutarc²) narează astfel : „Multe secole de atunci, Neoptolem, fiul „lui Achile, în capul unei mari armate „își luă posesiunea țării și deveni rădăcina unui lung șir de regi, care fură „numiți Peridi de la numele lui Pyrus ce-l purtase în copilărie și ce-l dede ce-lui mai mare din fii lui legitimi ce avu „din Lamasa fiica lui Cleodeus fiul lui „Hilus. De acolo vine ca Achile avu în „Epir onoruri divine sub numele de Aspetus termin al țării“.

Asupra acestui rege zice ast-fel Nouveau Larousse³)

„Chalcas prezise că Achilea va peri „înaintea Troiei. Thetis instruită de acest „oracol îl trimise deghisat în femeie sub „numele de Phira la curtea lui Loyocomet în insula Scyros. El se pasionă de „Deidami fiica acestui prinț o luă de soție în secret și avu un fiu anume Neoptolem Phirus“ Cum vedem Phirus, este însuși fiul lui Achile și nu al lui Neoptolem cum zice Strabon iarăși un ce obscur ca tot ce ține de mitologie, neaparținând încă domeniului istoric.

Neoptolem sau Phirus aduse cu el pe Ellenon și Andromac femea lui Ector pe care o luase la resbelul Troiei. Iată cum se exprimă Nouveau Larousse¹): „Andromac soția lui Ector după moartea

„eroului a fiului și a lui Astinax și a „întregii sale familii ca parte a lui „Pirus fiul lui Achile care avu trei copii, în urmă o repudie și o dete în căsătorie lui Elenos fratele lui Nector“.

Cei trei frați ai lui Neoptolem sau Pirus sunt : Molosos, Pielon și Pergamon. El avu și ală femea Lanassau fiica lui Kleodin din care avu opt copii apoi se căsători cu Ermiona fiica lui Menelau și a Elenei. În cea ce privește Andromac, Pausanias zice că Elena după moartea lui Neoptolem o luă de soție și domni în Chaonia. Se zice că Neoptolem fu ucis la Delfi de Arete și îi succese Elenei ce avu din femea lui Andromac un fiu anume Kestrimon nume ce dete naștere provinciei Kestrinu. Ele nu lăsă ca succesor pe fiul lui Neoptolem numit Molos de unde luă naștere provincia Molosia pentru care se exprimă astfel Strabon¹):

„Moloșii datoriseră creșterea puterii „lor atât relațiunilor de rudenie a regiilor lor care erau din familia lui Eacide „cât și prezenței între ei a oracolului de „la Dodona de odată atât de vechi și „onorat“.

Murind Molos fără copii îi succese fratele său Pielos și apoi 15 regi domnind până în 430 când se urcă pe tronul Molosiei Tharipu. Însă înaintea lui când Grecia lupta contra Perșilor 470 în. d. Chr. domnea în Epir Admet.

Până la acest rege Epirul suferi multe, căci regii îl guvernau tiranicește și barbar, causeră plăgi nesuferitoare pe spinarea Epirotilor și produsură cauzele ignoranței și întunecimei în care căzu istoria. Chiar starea socială din aceste timpuri fu detestabilă pentru Epiroți, căci având ast-fel de șefi este evident că nu putea face într'altfel, lipsind orice reformă pentru progres.

Asupra regelui Admet iată ce zice Strabon²): „Eumelus născut din amururile lui Admet și Alcest. Alcest era cea „mai frumoasă între toate femeile cum „ea era deja cea mai frumoasă între fetele lui Pelias“, cum zice însuși Omer în Iliada II cart. 714 vers. Aceste regei intră în relațiuni cu cele lalte provincii grecești și se întreținea în relațiuni cu oameni mari din acea epocă. El iubea artele și ridica temple, după mărturia

1) Strabon. Geografie VII cart. VII pag. 8 cap.

2) Plutarc. Viața oamenilor iluștri 265 Pagina I paragr.

3) Idem. Larousse illustré 4 fasc. Pag. 56.

1) Strabon. Geografia VII carte 1 paragr.

2) Strabon Geografia 1 cart. II cap. 38 pag.

lui Strabon care zice: „Se află de ase-
„menea să ne aducem aminte un oraș
„numit Eretira în vecinătatea Farsalei și
„care este consacrat lui Apollon. Se zice
„că templul ar fi fost zidit de regele Ad-
„met, la care după tradițiune acestui
„Dumnezeu servi un an“.

Domnia lui Admet înflorise și progrese
din cauza bunătății lui și chiar Themis-
„tocele în epistola XV zice: Admet apar-
„ținea națiunii Moloșilor și-i părea mai
ales că regatul se mărea din cauza pie-
„tății sale și nu se zărea că se încredin-
„țează în noi dacă am deveni servi“.
Admet deși era inamicul lui Themistocle,
însă îl primi cu bună voință și uitase
necazul ce avea în contra lui și în loc
să se răzbune cum se gândeau inamicii
lui și chiar amicii, din contră îl umplu
de bunuri și-l protejau ontra persecuto-
rilor lui care-l urmăreau pretutindeni.
Să vedem ce ne zice Plutar¹⁾: „De acolo
„fugi în Epir și văzându-se urmărit de
„Athenieni și Spartiați luă (partidul) de-
„cisiunea tot așa de nesigură ca și peri-
„culoasă de a se refugia la Admet regele
„Moloșilor. Acest prinț ceruse altă dată
„nu știu ce serviciu Athenienilor și The-
„mistocle care atunci se bucura de cel
„mai mare credit în republică aruncând
„cu dispreț cererea lui, Admet conservă
„pentru aceasta consimțământ și făcea
„să se vadă toată dorința ce o avea să
„se răzbune dacă ar găsi ocaziune. Dar
„Themistocle care în exilul lui reduta
„mai mult invidia cu totul recentă a con-
„cetățenilor săi, de cât vechea inamicitate
„a acestui prinț, iubi mai mult a brava
„acest din urmă risc. El se prezintă în-
„aintea lui Admet ca rugător dar de o ma-
„nieră nouă și extraordinară. Luă în bra-
„țele lui pe fiul regelui, mic copilăș, și se
„aruncă în genunchi înaintea vetrei sale.
„Este manieră de rugăciune pe care Mo-
„loșii o considerau ca pe cea mai sacră și
„singura ce nu poate fi permisă ca să
„poată fi dată în lăturea. Câțiva autori
„zic că fu Ftia femeia regelui care sugeră
„lui Themistocle această formă de ru-
„găciune și că-l puse ea însăși înaintea
„vetrei cu fiul ei în brațe. După alți fu
„Admet însăși care, ca să se pue în ne-
„cisiutate de a refuza pe Themistocle a-
„celora ce-l căutau, sancționând refuzul

1) Plutar. Viața oamenilor iluștri. 1 Themis-
tocele 206 pag. XXIX paragr.

„lui printr'un act al religiunii imagină
„acest mod de rugăciune care are un ce
„tragic. În timpul șederei sale la Admet
„Epicrate de Acarnania îi trimise pe
„femea sa și copiii săi ce făcuse să iasă
„în secret din Atena“.

Din Epir Themistocle se duse la Pidna
oraș în Macedonia aproape de Caterina
de astăzi și se imbarcă pentru Asia Se
presupune că Admet fu tatăl lui Tharpin
care veni la tron după moartea lui.

Thucidide zice că spre anul 430 Cha-
onii se guvernau într'un mod democratic
și chiar Strabon²⁾ se exprimă astfel:
„Popoarele Epirului, după Theopompe,
„sunt în număr de patru spre zece, dar
„Chaonii și Moloșii sunt mult mai cunos-
„cuți ca ceil'alți, ca să fi exersat de cu-
„rând asupra întregii țări mai întâiu
„Chaoni și în urmă Moloși un fel de E-
„gheonomie“. Același guvern avură și
Thesproții.

În acea epocă Paroria, care după Stra-
bon era la intrarea Epirului și de unde
isvorăște fluviul Arachtum, avu ca rege
pe Oridon și Antiooch al Orestilor. Thuci-
dide zice că națiunea Molosă era mai
considerabilă de cât ori care altă națiune
din Epir, și chiar Strabon³⁾ confirmă a-
ceasta.

Moloși datoriseră creșterea puterii lor
atât relațiunilor de rudenie a regilor
care erau din familia Eacizilor, cum și
prezenței printre ei a oracolului din
Dodona în același timp atât de vechi
ca și onorat. Iar în a XII c. 28 p. I
cap. se exprimă astfel: Era în același
timp repet și ca dragoste pentru poet și
ca respect a propriei sale rudenii, ca
Eacizi vechi ai poporului Moloși peste
care istoria face să (a) domnească An-
dromac.

După Admet, Moloși avură ca rege pe
Tharipa, unul din acei ce se ocupa serios
cu progresul statului și ca să reușească
invită pe mai mulți învățați ai Greciei
spre a răspândi instrucțiunea printre su-
puși lui. Fu unul din aceia care dede în
Epir prima emulațiune pentru civilizație
silindu-se să orneze orașele cu tot ce era
necesar unei vieți fericite. El regulă a 1-

1) Strabon Geografia VII cart. VII cap. paragr. 5

2) Strabon Geografia VII cart. VII cap. paragr. 5

(a) Văduva lui Ector pe care Alexandru a voit
s'o dea Ilienilor ca probă strălucitoare a bunătă-
ții sale.

ministrațiunea prin legi, astfel ca fiecare să poată găsi justiția și să ușureze sarcinile supușilor săi. În fine poate să se întituleze fără contradicții tatăl civilizațiunii Epirotice căci fu unicul care avea ca devisă progresul statului său și fericirea supușilor lui, ceea ce neglijaseră predecesorii lui și Epirul până la el se găsea în chaosul ignoranței. Numele lui se răspândi pretutindenea și fu laudat de toți scriitorii. Iată ce zice Plutarco¹⁾ «Primul despre care istoria face mențiune este Tharripos care se făcu celebru, formând orașele statului său după obiceiurile Grecilor civilisându-le prin cultura literilor și dându-le legi cari respectau umanitatea. După Tharipu veni la tron fiul său Alcetas I (300 a. Chr.) Acesta întinse relațiunile cu Grecia și mai ales cu Athenienii. El lăsă ca succesor pe cei doi fii Arymbas și Neoptolem care puțin timp domniră împreună și de acord după aceea se certară și Neoptolem fu gonit, iar Arymbas rămase singur guvernând cu glorie statul său și deveni protectorul științelor. Iată ce zice despre el Nouveau Laronsse ilustré²⁾ Arymbas «regele Moloșilor în 390 a. Chr. descendentele lui Phirus lui Achile privit ca «fundătorul regatului său. Iar Paparigopol³⁾ zice astfel: Dar deja fiul său nepot lui Admet, Arymbas educat în Atena introduse în patria lui o civilizațiune «admirabilă și succesorii lui întinseră «domnia pe cea mai mare parte a Epirului». Arymbas se căsători cu Troada fiica lui Neoptolem, de oarece Neoptolem avu două fete și un fiu Alexandru, lăsați după moartea lui sub protecția lui Arymbas care mărită pe cumnata sa Olimpia după Filip regele Macedoniei. Arymbas domni 10 ani după Diodor de Sicilia⁴⁾ care zice astfel: - În anul următor (342 a. Chr.) a treia din sută nouă „Olimpiada, muri Arymbas regele Moloșilor după o domnie de 10 ani. El lăsă „un fiu anume Eacide care fu tatăl lui „Pirus; dar prin influența lui Filip din „Macedonia, Alexandru fratele Olimpicii „succedă lui rymbas pe tron“. În afară

de Eacide, Arymbas avu încă un alt fiu anume Alcetas care, deși trebuia să-i succedeză ca mai mare, însă având un caracter foarte aspru și nervos, fu exclus de la domnie. Alegerea regilor se făcea astfel în Epir după Plutarco¹⁾: „Regi Epirului aveau un obicei să facă un sacrificiu lui Jupiter Marțial într'un loc al „Moloșilor numit Passaron ca să depue „acolo jurământul lor și să primească pe „aceia al supușilor lor. Jurau unii să guverneneze alții să apere regatul după legi“. Iar Guillemain & Duruy²⁾ se exprimă astfel: „Guvernământul epocii eroice cu regișii săi coborători, cu Dumnezeii lor; „senatul lor de nobili, consiliul lor și „adunarea generală a oamenilor liberi „cari aruncau sau aprobau de liberare, îl „vedem și în Epir până în secolul III „a. Chr.“.

(Va urma)

V. Diamandi.

Salonic 12 Martie 1905.

Răsculații de pe „Kneaz Potemkin“

În liniștea serei, când nimeni nu se aștepta la ceva neobișnuit, goarna de la Reg. 9 Călărăși și de la batalionul de vânători ne făcu să fim atenți într'acolo. Stradele de până aci tăcute, de-odată fură populate de lume Unul sau mai mulți în grupuri femei și bărbați, civili sau militari dedeau fuga când într'o parte, când în cea-laltă, căutau cu ochii și cu urechile să prindă ceva din cea ce se svonise și plutea greoi și mistic în atmosferă.

— Auziți, auziți, vine în pas gimnastic batalionul de vânători din bivouacuri, cavaleria a și pornit la mare...

— Ce e bre oameni buni, ce se petrece și noi nu știm, întreabă un grup de curioși veniți de curând din părțile de sus ale orașului spre a se amesteca cu mulțimea ce staționa în fața marilor cazărmi.

— Stăi, am zis celor ce mă înconjurau, am să află eu ce însemnează toate aceste.

1) Plutarco. Viața oamenilor iluștri de Ricard II vol. biog. Birus pag. 265 paragraf 1.

2) Nouveau Laronsse illustré 1 vol. 33 fasc. pag. 497.

3) Paparigopol (națiunii grec 1 vol. pag. 162 Athena 1865. Tipogr. Nikita Panari).

4) Diodor de Sicilia XVI car. paragraf. 72 pag. 127

1) Plutarco. Viața oamenilor iluștri trad Ricard II vol. Biogr. Piru pag. 269 par. V.

2) Guillemain & Duruy. Abrégé de l'histoire ancienne. Pag. 92 cap. II Paris 1832 Hachette.

În apropierea mea se opri un Sergent-Major de cavalerie Era enervat și foarte îngrijorat.

Il cunoșteam, căci locuiam în aceeași curte. Mă apropiai de dânsul și îl întreb în șoapte:

— Ce însemnează toate aceste frățioare?

Imi răspuse tot în șoapte să nu se alarmeze lumea.

Resculțați de pe «Potemkin» se găseseră cu ba-tine tu-tor a spatele hotelului Caro. Se zice că au venit la noi să ceară provizii și cărbuni, și în caz de refuz au să bombardeze Constanța.

Ni s'a dat ordin să fim gata de războiu. Fie-care soldat e echipat cu 20 cartușe la el.

Bine dar ce va putea să facă armata noastră de pe uscat unei armate de pe mare?

Rolul nostru se va mărgini să nu-l lăsăm să debarcheze și să devasteze. În ce privește însă intențiunea lor de a bombarda Constanța, noi nu suntem în stare să-i împiedicăm.

Mulțumi prietenului meu de aceste explicațiuni, și fugi spre casă.

Vestea mea a fost de ajuns să-i facă pe toți ai casei să-și pearză sărita.

Ce reu îmi pare că n'am învețat o minciună, căci eram scutit de multe ne-ajunsuri.

Copii — nu toți — începură să schințiască și să mă roage să-i duc la Medgidia. Femeile își făceau planu să aranjeze paturile și să se culce în pînă, pentru o mai mare siguranță. Tovarășa mea începu să drăcuie și să blesteme că de ce a plătit tocmai azi chiria proprietarului și pe laptagiu, când știut este că în caz de emigrare din pricina unui războiu, îți trebuie să ai chimirul plin. Restul de bani ce mai avea în casă și-l puse într'o geantă de piele, tot acolo vără și 2 hârtii de câte o sută și petrecând-o într'un șnur se încinge cu el să fie gata la ori-ce moment. Eu îmi făcui un pachet din colecțiile legate ale revistei «Ovidiu» care mi-i tare scump și din cărțile mele și cu ele sub subsio:ri fui gata și eu de drum. Copii văzând că e serioasă «daravera» pornesc cu toți într'un plâns ce ar fi muiat baerile inimei și unui Torquemada.

Unii din vecini ne au și părăsit.

Bre da de unde naiba găsi căruță în vremea nopții vecinul Turbure... Ia o... a și plecat la Caramurat... de știam îmi trimețteam copii barem.

— E ce facem întreb eu pe ai mei.

-- Poi să plecăm.

— Unde.. să plecăm în timpul nopții?

— Nu e nici un tren?

— Vezi bine că nu e.

Știți ce, le zic eu: ia să ne culcăm ca să ne fie mai ușor să trecem în lumea ne mûrirei..

— Tie îți vine să râzi, îmi răspunde soția, dar eu ce mă fac cu copii..

— Si așa în griji și chin ne a trecut toată noaptea.

Se întâmplase în noaptea aceea să cadă o stea pe orizontul mării.

Eu neavând de lucru, le atrag tuturor vecinilor atențiunea într'acoi și când le spun utată-vă, au și început să ne bombardeze, se împrăștiară ca potârnicile din jurul meu mai ales femeile.

* *

Am scăpat teferi din acest eveniment care a contribuit mult la mărirea gloriei Patriei noastre, căci pe de o parte am scăpat viața atâtor sute de tineri, și de alta am dăruit Rusiei unul din cele mai mari chiurasate din flota de pe Marea Neagră, care în orice caz escadra lui Kriegher avea misiunea sau să prindă pe resculțați sau să-i scufunde cu Potemkin cu tot.

Si cu această ocazie, unică în istoria popoarelor, a strălucit mai mult ca ori când geniul diplomatic al M. J. Regelui Carol I.

— Regele vostru e un mare diplomat îmi spune un ofițer de pe chiurasatul «Sinope» venit în urmărirea lui Potemkin. Avea mare drăpitate ofițerul.

PETRU VULCAN.

28 Iunie 1905. — Constanța.

TIPOGRAFIA

DIM. NICOLĂESCU
CONSTANTA

Execută tot felul de lucrări atingătoare de această branșă.

La Bereria «**REGALĂ**» a fraților Gheorghiu se servește cea mai excelentă bere de Opler și mâncări reci Serviciu prompt și orchestră în toate serile.

Hotel «**CONTINENTAL**» cel mai elegant situat în centrul orașului îl recomandăm tuturor acelor ce vizitează Constanța.

Cofetaria «**LA FURNICA**» a d-lui Petre Postelnicu e asortată cu cele mai delicioase bomboane, dulcețuri, șampanie, liqueruri, etc.

Vinurile cele mai renumite și naturale de Odobești și Cotnari se găsesc numai la depozitul d-lor *Frați Mihail și Vasile C. Cotta.*

Mare deposit de vinuri indigene și țuică naturală la d-l

G. RIZESCU zis **BUCURESTEANU**

La Tipografia D. Nicolaescu se caută 2 ucenici pentru a învăța arta Tipografiei și unul pentru leghătoria de cărți.

Droguerie Medicinală
ALEX. I. HELDENBUSCH
Constanța, Str. Carol sub (Hotel Regal)

Asortată cu toate articolele acestei branșe ca : parfumuri, articole de toaletă, cauciucuri, seringi etc. se vinde mai efitin ca ori unde.

MARE DEPOSIT DE FĂINA

EFTIMIE A. RADU

Str. Mangaliei No. 39, Constanța

Cel mai bun maestru în bransa frizerii
recomandăm pe

D-l Arache Asadurian

— 35 Str Carol 35 —

D. BALANESCU

MAGAZIN DE FERARIE

CONSTANȚA

Strada Carol I No. 167

Special în vâpșele, lacuri ulei Enzesc și de la Frații Asan, qualit. I-a

Asortiment complet în articole de

FERARIE LUCRATA

pentru imobile

Broaște, Balamale, Cuișe Lacate, Ciment, Var hidraulic, Nicovale, Menghinele și unelte de timplărie etc. etc

Toate cu preturile foarte efitine.

